

STATISTISK ANALYS

Avdelning
Analysavdelningen

Handläggare
Anna Bengtsson
+46 8 563 088 71
anna.bengtsson@uka.se

Anders Viberg
+46 8 563 088 36
anders.viberg@uka.se

Hur påverkar coronapandemin arbetsmarknaden för nyutexaminerade studenter?

Snabbstatistik: Nya uppgifter visar att av de examinerade som tog en examen i högskolan under vårterminen 2020 har andelen som har en bra möjlighet till försörjning sjunkit något, i jämförelse med examinerade vårterminen 2019. Männen verkar ha drabbats hårdare, nedgången är större för dem än för kvinnor. Vilken utbildning man avlagt examen inom har stor betydelse. Exempelvis har de som tog en civilingenjörsexamen eller en högskoleingenjörsexamen fått det betydligt svårare medan de som tog examina från hälso- och sjukvårdsutbildningar snarare verkar ha fått det något enklare att försörja sig på arbetsmarknaden.

Under coronapandemin har arbetsmarknaden förändrats. Arbetslösheten har ökat och möjligheten för nyutexaminerade att hitta ett första jobb kan därmed ha försämrats.¹ Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har därför tagit fram snabbstatistik för att undersöka hur coronapandemin verkar ha påverkat möjligheten till försörjning på arbetsmarknaden för dem som nyligen examinerats på grundnivå och avancerad nivå i högskolan. UKÄ har dessutom i uppdrag att följa upp konsekvenserna för högskolans verksamhet av beslut och insatser som vidtagits med anledning av det nya coronaviruset och denna analys är en del av detta uppdrag.

De nyutexaminerades ställning på arbetsmarknaden bedöms baserat på hur deras lönenivåer ser ut ungefär ett halvår efter examen. Vi jämför de som tagit en examen under vårterminen 2020 med dem som tog en examen ett år tidigare, vårterminen 2019.

Fokus i analysen är hur stor andel av de examinerade som tjänade över 20 000 kronor i månaden, vilket vi här benämner som att de har en ”bra möjlighet att försörja sig”.² Därefter presenterar vi även hur skillnaderna mellan åren ser ut på alla lönenivåer.

¹ Exempelvis ökade arbetslösheten i åldersgruppen 25-34 år ökade arbetslösheten från 6,2 till 8,6 procent mellan 2019 och 2020 enligt SCB:s Arbetskraftsundersökningar (AKU).

² Benämningen ”bra möjlighet att försörja sig” baseras på det etableringsmått som används i UKÄ:s ordinarie undersökningar om examinerade på arbetsmarknaden. I det måttet ingår en gräns på 20 000 kronor (senaste undersökningen).

Avsikten är att presentera så aktuella uppgifter som möjligt och studien baseras därför på de statistikuppgifter som finns tillgängliga. Det innebär att det finns ett antal begränsningar med studien och uppgifterna bör tolkas med viss försiktighet. Se mer under bilagan *Metod*.

Så är undersökningen gjord

Vi jämför lönen i oktober samma år som studenterna tog examen. Det innebär att de som examinerades vårterminen 2020 (32 790 personer) undersöks i oktober 2020 och de som examinerades vårterminen 2019 (30 014 personer) undersöks i oktober 2019. De examinerade följs alltså upp mellan 4 till 9 månader efter examen beroende på vilken månad de tog ut sin examen. I analysen använder vi begreppet halvår som en förenkling av uppföljningstiden 4–9 månader.

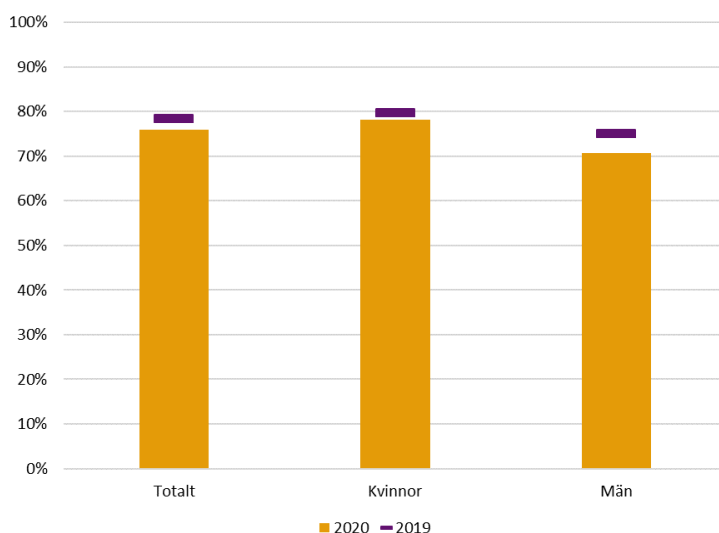
Även personer som har fortsatt att studera efter examen finns med. Inresande studenter ingår inte.

Tre fjärdedelar har en bra möjlighet att försörja sig

Hur stor andel av de examinerade har en bra möjlighet att försörja sig ett halvår efter examen? Om detta handlar följande avsnitt.

Totalt sett har det skett en viss nedgång i hur stor andel av de nytexaminerade som har en bra möjlighet att försörja sig. Av de som examinerades vårterminen 2020 tjänade 76 procent mer än 20 000 kronor ett halvår efter examen. Motsvarande andel för de som examinerades vårterminen 2019 var 78 procent, alltså en minskning med 2 procentenheter. Nedgången är större för män än för kvinnor. Bland männen har andelen med en bra möjlighet att försörja sig sjunkit med 4 procentenheter och för kvinnor med 2 procentenheter.

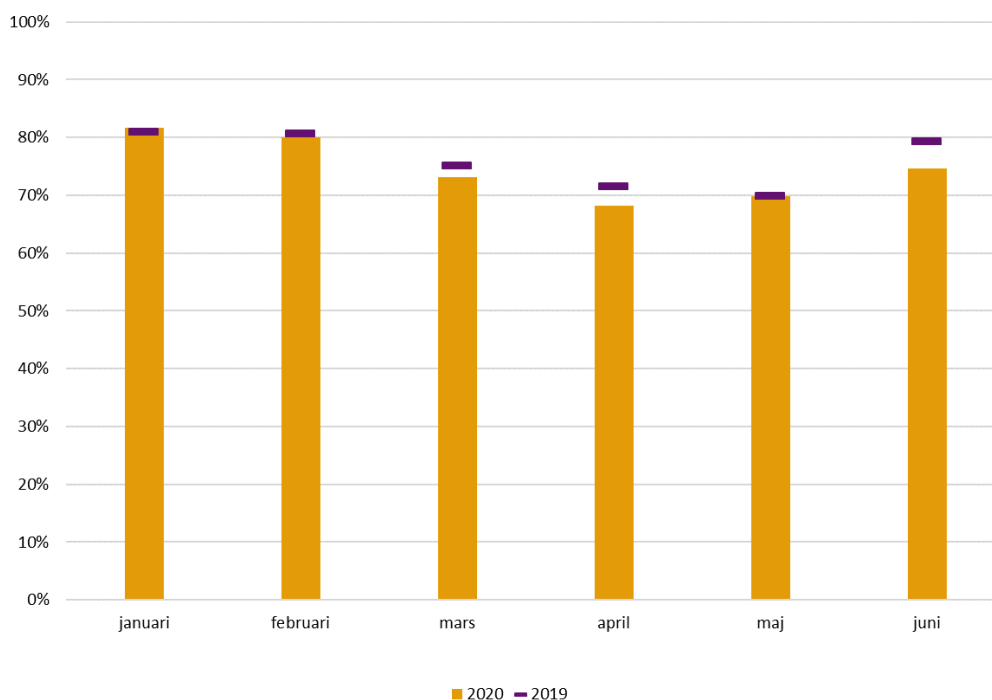
Figur 1. Andel av de examinerade vårterminen 2020 i jämförelse med vårterminen 2019 som tjänade över 20 000 kronor ett halvår efter examen



Examensmånad har betydelse

Vilken månad under 2020 de examinerade tog ut sina examina har betydelse för möjligheten till försörjning. För de som examinerades i januari och februari, alltså innan pandemin drabbade Sverige, var det ungefär lika höga andelar av de examinerade 2019 och 2020 som kom upp i en lönenivå över 20 000 kronor ett halvår efter examen.

Figur 2. Andel av de examinerade vårterminen 2020 i jämförelse med vårterminen 2019 som tjänade över 20 000 kronor ett halvår (4-9 månader) efter examen, per examensmånad



Däremot blir det en skillnad mellan examinerade de olika åren längre fram på vårkanten. För dem som tog en examen i mars och april 2020 var det svårare att etablera sig i jämförelse med examinerade 2019. För examinerade i mars var det 2 procentenheter lägre andel som hade en bra möjlighet att försörja sig 2020, och för april var det 4 procentenheters skillnad mellan årgångarna. Här kan coronapandemin ha haft betydelse. Men för de som examinerades i maj var det ingen skillnad mellan åren, samtidigt som det var en relativt låg andel, 70 procent, som hade en lön över 20 000 kronor. Det kan bero på att för dem som har examensmånad i maj är det fler som tar ut generella examina än yrkesexamina. Med en generell examen är det vanligtvis något svårare på arbetsmarknaden, och det kan också vara fler av dem som har fortsatt studera.

Störst nedgång i andelen som tjänar över 20 000 kronor har de som examinerades i juni 2020. Det skiljer 5 procentenheter mellan de examinerade 2019 och 2020. Samtidigt är det den grupp som har haft kortast tid på sig att söka jobb, från examensmånaden i juni till uppföljningsmånaden oktober. Det gäller för båda åren, men för de examinerade 2020 kan coronapandemin försvåra möjligheten att hitta ett första jobb.

I nedanstående tabell visas förändringen i procentenheter mellan examensmånaderna för kvinnor respektive män. Förutom maj månad där det inte var någon skillnad mellan vårterminerna, har männen haft större nedgångar än kvinnor för alla examensmånader. Störst nedgång var det för både män och kvinnor för de som examinerades i juni månad. För männen var det också en stor nedgång i april månad.

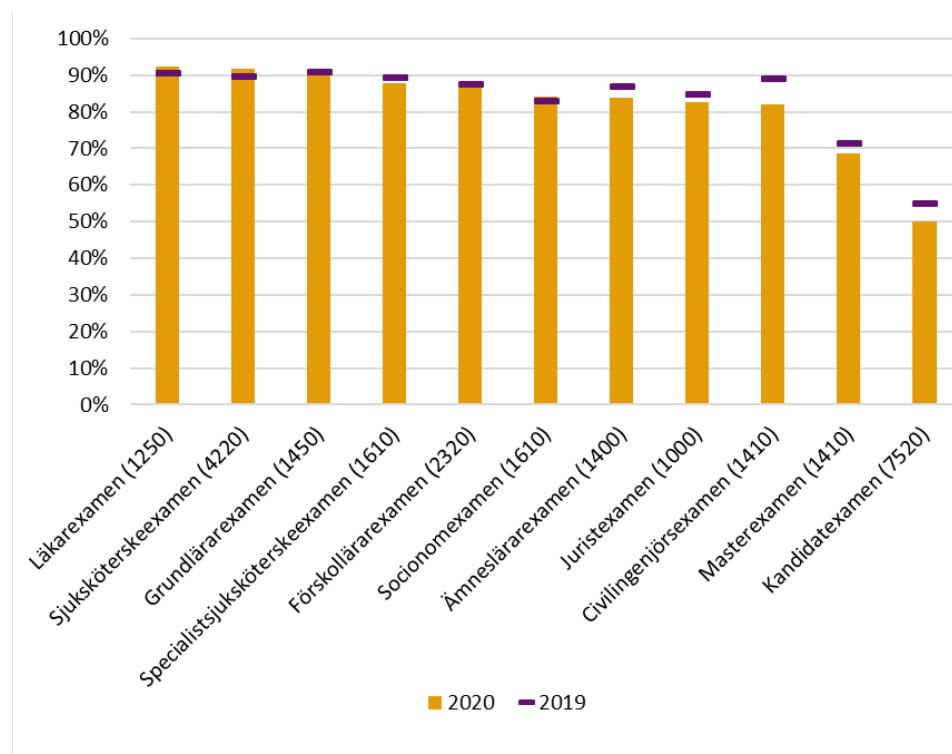
Tabell 1. Förändringen i procentenheter per examensmånad i hur stor andel av de examinerade vårterminen 2020 i jämförelse med examinerade vårterminen 2019 som tjänade minst 20 000 ett halvår efter examen

	Totalt	Kvinnor	Män
januari	1	1	-2
februari	-1	0	-3
mars	-2	-2	-3
april	-4	-2	-6
maj	0	0	0
juni	-5	-4	-7

Civilingenjörer har fått det svårare

Det råder stora skillnader mellan utbildningarna i hur stor utsträckning coronapandemin kan ha påverkat möjligheten till en bra försörjning. En faktor av betydelse är vilken sektor som utbildningarna kopplas till. Coronapandemin verkar, åtminstone i ett första skede, ha haft större påverkan på arbetsmarknaden inom privat sektor än offentlig sektor.

Figur 3. Andel av de examinerade vårterminen 2020 i jämförelse med vårterminen 2019 som tjänade minst 20 000 kronor ett halvår efter examen, för de utbildningar som hade störst antal examinerade. Antal examinerade vårterminen 2020 inom parentes.



När vi undersökt utbildningarna med störst antal examinerade visade det sig att civilingenjörer är de som hade den största nedgången mellan vårterminerna, skillnaden var 7 procentenheter mellan åren.

Hälso- och sjukvårdsutbildningar, däribland läkare och sjuksköterskor, verkar i stället påverkas i svagt positiv riktning av pandemin. Där är andelen som har en bra möjlighet till försörjning något högre för examinerade vårterminen 2020 än 2019. Och för lärarutbildningarna som leder till grundlärarexamen och förskollärarexamen finns det inte några skillnader mellan åren.

Vanligtvis är det en högre andel bland dem som tagit en yrkesexamen än dem med en generell examen som har en bra möjlighet att försörja sig, det gäller också för vårterminerna 2019 och 2020. För de som tagit en kandidatexamen är andelen som lägst, där bara hälften av de som examinerades vårterminen 2020 hade en bra möjlighet att försörja sig. Det är en nedgång med 5 procentenheter i jämförelse med de examinerade vårterminen 2019. Samtidigt kan många i den gruppen ha fortsatt studera, och den andelen kan vara högre 2020 än 2019 som en följd av coronapandemin.

För kvinnor är det störst skillnad mellan vårterminerna för dem som tagit en kandidatexamen medan det för männen är störst skillnad, 9 procentenheter, för dem som tagit en civilingenjörsexamen. Kvinnor har en betydligt lägre nedgång, 3 procentenheter. Det beror förmodligen på att kvinnor och män väljer olika inriktningar på civilingenjörsprogrammet³. Inriktningarna leder till arbeten i skilda branscher, och dessa branscher kan ha påverkats i olika omfattning av coronapandemin.

Tabell 2. Förändringen i procentenheter i hur stor andel av de examinerade vårterminen 2020 i jämförelse med examinerade vårterminen 2019 som tjänade minst 20 000 kronor ett halvår efter examen för utbildningarna med flest examinerade

	Totalt	Kvinnor	Män
Läkarexamen	2	2	1
Sjuksköterskeexamen	2	2	2
Grundlärarexamen	0	-1	2
Specialistsjuksköterskeexamen	-1	-1	-3
Förskollärarexamen	-1	-1	-4
Socionomexamen	1	2	-3
Ämneslärarexamen	-3	-2	-4
Juristexamen	-2	-3	-1
Civilingenjörsexamen	-7	-3	-9
Masterexamen	-3	-3	-2
Kandidatexamen	-5	-4	-7

Svårt även för arkitekter och högskoleingenjörer

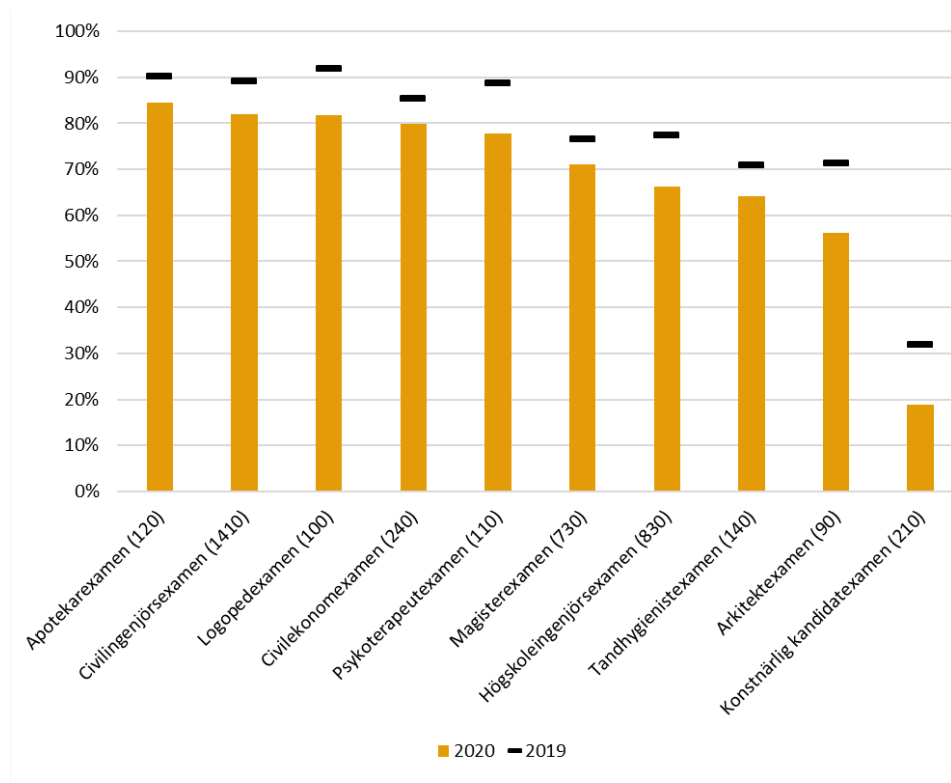
Liksom de som tagit en civilingenjörsexamen har också de som tagit en högskoleingenjörsexamen haft en betydlig nedgång i andelen som har bra möjlighet att försörja sig ett halvår efter examen, se figur 4.

Utbildningarna med de största nedgångarna mellan vårterminerna 2019 och 2020 var arkitektexamen (-15 procentenheter) och konstnärlig kandidatexamen (-13 procentenheter). På den

³ Se exempelvis *Allt fler kvinnor tar civilingenjörsexamen*, Statistisk analys, 2020, UKÄ

sistnämnda utbildningen kan det dock vara en relativt hög andel som fortsatte studera på avancerad nivå.

Figur 4. Andel av de examinerade som tjänade minst 20 000 ett halvår efter examen från de tio utbildningarna med störst negativ förändring för examinerade 2020 jämfört med 2019. Antal examinerade vårterminen 2020 inom parentes. Endast utbildningar med minst 50 examinerade vårterminen 2020 inkluderas.



Liksom bland examinerade från de största utbildningarna råder det en del skillnader mellan kvinnor och män i de utbildningar där nedgången varit störst mellan åren, se tabell 4. Störst skillnad mellan könen var det för dem som tagit en psykoterapeutexamen, där hade kvinnorna en nedgång på 7 procentenheter medan männen hade en nedgång på 25 procentenheter. Det var dock endast ett tjugotal män per termin som tog en psykoterapeutexamen.

Även för dem som tog en apotekarexamen var det stor skillnad mellan könen, här hade kvinnorna en nedgång på 9 procentenheter, medan männen i stället hade en uppgång på 6 procentenheter. Även här var dock männen betydligt färre.

Tabell 3. Förändringen i procentenheter för de tio utbildningar med störst negativ förändring mellan examinerade 2020 och 2019 efter hur stor andel av de examinerade som tjänade minst 20 000 ett halvår efter examen.

Endast utbildningar med minst 20 examinerade per kön år 2020 är med i tabellen.

	Totalt	Kvinnor	Män
Apotekarexamen	-6	-9	6
Civilingenjörsexamen	-7	-3	-9
Logopedexamen	-10	-12	..
Civilekonomexamen	-6	-12	0
Psykoterapeutexamen	-11	-7	-25
Magisterexamen	-5	-5	-8
Högskoleingenjörsexamen	-11	-18	-9
Tandhygienistexamen	-7	-6	..
Arkitektexamen	-15	-13	-17
Konstnärlig kandidatexamen	-13	-13	-13

Om vi istället ser till vilka utbildningar som har haft positiva förändringar i andelen med bra möjligheter att försörja sig mellan åren, så var det ett femtontal utbildningar (med minst 20 examinerade). Störst skillnad var det för studie- och yrkesvägledarexamen (+16 procentenheter) och veterinärexamen (+15 procentenheter). Som tidigare nämnts har också examinerade med sjuksköterskeexamen och läkarexamen haft en uppgång mellan åren, men även andra hälso- och sjukvårdsutbildningar som biomedicinska analytiker (+4 procentenheter).

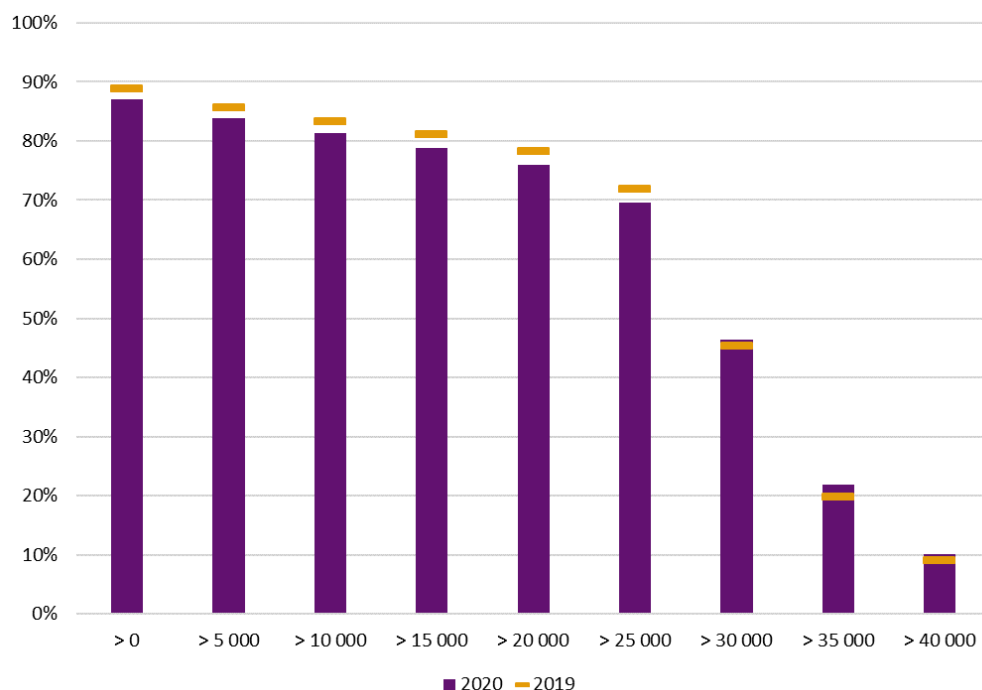
Hur många har lön?

Det finns fler sätt att mäta hur coronapandemin kan ha påverkat löneinkomsterna för dem som nyligen examinerats från högskolan, än bara att se hur stor andel som har en bra möjlighet att försörja sig. Ett annat sätt att mäta är att se hur stor andel som har en löneinkomst överhuvudtaget, och om detta skiljer sig mellan åren. Detta kan ses som en skattning av hur många som har haft ett avlönat arbete.

En majoritet av både de som examinerades 2019 och 2020 hade inkomst av lön ett halvår efter examen. I oktober 2019 hade 89 procent av de som examinerats på vårterminen en lön över noll kronor medan motsvarande uppgift var 87 procent för de examinerade vårterminen 2020. Det är alltså en liten nedgång, men samtidigt kan det vara fler av de som examinerades vårterminen 2020 som valt att fortsätta studera på grund av pandemin, i jämförelse med dem som examinerades vårterminen 2019. Det innebär också att andelen som inte hade någon lön har ökat, från 11 till 13 procent mellan åren. Det var emellertid fler som examinerades vårterminen 2020 än vårterminen 2019 och därmed blir det samtidigt viktigt att se till antalet och inte bara andelen av de examinerade som inte hade någon löneinkomst. I antal var det 4 260 av de examinerade vårterminen 2020 som inte hade någon lön, jämfört med 3 320 av de examinerade vårterminen 2019, ett halvår efter examen. Det är en betydande ökning.

De som examinerades vårterminen 2020 hade något lägre lön än de som examinerades ett år tidigare.⁴ Som diagrammet nedan visar var det en lägre andel av de examinerade 2020 jämfört med 2019 i alla lönenivåer upp till och med 25 000 kronor. Därefter var det i stället en något högre andel av de examinerade 2020 jämfört med 2019 som nådde upp till de högre lönenivåerna. Detta är något som kan ha samband med hur fördelningen ser ut mellan vilka examina som avlagts, vilket vi inte har analyserat i denna studie.

Figur 5. Andel av de examinerade vårterminen 2020 i jämförelse med examinerade vårterminen 2019 per lönenivå ett halvår efter examen



Även i lönenivåer finns det vissa skillnader mellan kvinnor och män. I de lägre inkomstgränserna; upp till 25 000 kronor, är andelen kvinnor högre än andelen män för både de examinerade 2019 och 2020. Men för de högre lönenivåerna är förhållandet det omvända, det är en högre andel av männen än av kvinnorna som har lönenivåer över 30 000 kronor båda åren. Det här speglar troligen den könsuppdelning som råder i utbildningssystemet, att män och kvinnor i stor utsträckning tar examen i olika utbildningar, och dessa utbildningar har olika lönepremier på arbetsmarknaden.⁵

⁴ Vi har inte tagit hänsyn vare sig till inflation eller löneökningar i analysen, se bilagan *Metod*.

⁵ Hur värderas högre utbildning? Analys av arbetsmarknadens lönepremie för högskoleutbildning. Rapport 2020:1. UKÄ

Tabell 4. Andel av de examinerade vårterminen 2020 i jämförelse med vårterminen 2019 som tjänade över respektive lönenivå ett halvår efter examen

	2019		2020		Förändring i %-enheter	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
> 0	91%	85%	89%	82%	-1	-3
> 5 000	87%	82%	86%	79%	-1	-3
> 10 000	85%	80%	83%	76%	-1	-3
> 15 000	83%	77%	81%	73%	-2	-4
> 20 000	80%	75%	78%	71%	-2	-4
> 25 000	73%	70%	71%	66%	-2	-4
> 30 000	43%	50%	46%	48%	2	-2
> 35 000	18%	24%	21%	24%	3	0
> 40 000	8%	12%	10%	11%	2	0

Sammanfattande slutsatser

Resultaten visar att coronapandemin på kort sikt - och på totalnivå - inte verkar ha haft så stor påverkan på hur stor andel av de nyutexaminerade studenterna som kan försörja sig på arbetsmarknaden. Det finns en viss nedgång mellan åren, men tre fjärdedelar har fortfarande en bra möjlighet till försörjning (enligt vår definition) och cirka nio av tio har någon form av löneinkomst ett halvår efter examen.

Däremot ser vi att män verkar ha påverkats i högre utsträckning än kvinnor. En förklaring finns troligen i den könssegregation som råder på arbetsmarknaden, där de mansdominerade branscherna inom privat sektor verkar ha drabbats hårdare av pandemin än kvinnodominerade branscher inom främst offentlig sektor.

Eftersom avsikten med analysen har varit att presentera aktuella uppgifter så snabbt som möjligt, finns det ett antal faktorer som vi inte har kunnat ta hänsyn till. Till exempel vet vi inte hur många som har valt att fortsätta studera i stället för att söka jobb och vi har heller inte uppgifter om hur många som har lämnat Sverige efter examen. Därmed får slutsatserna hanteras med en viss försiktighet.

Bilaga: Metod

I denna analys har UKÄ använt en ny statistikkälla för att mäta hur det går för de examinerade på arbetsmarknaden. Resultaten baseras på löneuppgifter från arbetsgivardeklarationerna på individnivå från Skatteverket för dem som examinerats första halvåret 2019 och 2020. Uppföljningen sker i oktober 2019 och 2020, det vill säga mellan 4 och 9 månader efter examen, beroende på examensmånad. I analysen används förenklingen ”ett halvår” för dessa 4 till 9 månader. Statistiska centralbyrån har levererat statistiken.

Syftet med undersökningen är att skatta andelen som har en bra möjlighet att försörja sig på arbetsmarknaden genom att redovisa andelen som har en lön på minst 20 000 kronor i oktober månad respektive år, se *Lön och lönegräns* nedan. För att visa känsligheten för val av lönegränser beräknas även andelar för andra lönenivåer. Vi har inga uppgifter om vilket yrke de examinerade arbetar inom.

Det krävs minst 20 examinerade i en grupp för att andelen ska anges.

Population

I populationen ingår personer som avlagt examen på grundnivå och avancerad nivå under första halvåret 2019 respektive 2020. Uppgifterna är nettoräknade per år, det vill säga en person förekommer endast en gång per år. Inresande studenter ingår inte i populationen.

Tabell 6. Antal examinerade vårterminen 2019 och vårterminen 2020

	Kvinnor	Män	Totalt
2019	20 900	9 120	30 010
2020	23 200	9 600	32 790

Statistikkälla

Vi har använt arbetsgivardeklarationer på individnivå (AGI) från Skatteverket som bland annat innehåller uppgifter som ersättningar, skatter och förmåner som utbetalats av arbetsgivare. Dock saknas det information om vilken månad arbetet har utförts. Vi gör därför antagandet i analysen att utbetald lön avser samma månad som lönen har intjänats. Det saknas dessutom uppgifter om arbetad tid som individen får ersättningen för. AGI levereras i dagsläget varje månad med omkring en månads eftersläpning. Även uppgifter om personer som har eget aktiebolag ingår i studien. AGI register för oktober 2019 och oktober 2020 har använts.

Begränsningar med undersökningen

Det finns ett antal begränsningar med undersökningen, som gör att resultaten bör tolkas med försiktighet:

- Lönen redovisas i löpande priser och ingen hänsyn tas alltså till inflation eller löneökningar mellan åren.
- De som fortsatt studera ingår i populationerna.

En förändring som kan påverka resultatet är att antalet examinerade ökade vårterminen 2020 jämfört med vårterminen 2019. Det finns inte någon motsvarande ökning av antalet nybörjare några år tidigare som förklarar ökningen. I stället verkar en av förklaringarna vara att benägenheten att ta ut examen efter avslutad utbildning har ökat under coronapandemin. En del av de som tog ut en examen under vårterminen 2020, kan ha avslutat utbildningen tidigare år och redan ha ett arbete.⁶

Variabler

Lön och lönegräns

Kontant bruttolön m.m. – Ersättning för arbete som är underlag för arbetsgivaravgifter och Särskild löneskatt på förvärvsinkomst (SLF) från AGI.

I UKÄ:s rapporter om etablering på arbetsmarknaden används en inkomstgräns för att klassificera ställningen på arbetsmarknaden. Lönegränsen för att räknas som etablerad och ha en god ställning på arbetsmarknaden var 241 900 kronor per år i den förra undersökningen, vilket motsvarar en lön på cirka 20 000 kronor i månaden. Vi har använt samma gräns i denna analys.

Examen

Uppgifterna avser antalet examinerade personer inom yrkesexamina, generella och konstnärliga examina, totalt handlar det om drygt 40 olika examina. Om studenten inte tar ut examensbevis efter fullgjorda studier registreras inte någon examen. En student kan ta ut mer än ett examensbevis under ett läsår. I sådana fall prioriteras yrkesexamen före konstnärliga och generella examina och en examen på avancerad nivå prioriteras före en examen på grundnivå. Antalet avlagda examina från utbildning på grundnivå och avancerad nivå har hämtats från SCB:s universitets- och högskoleregister.

⁶ Läs mer i nyheten som UKÄ publicerade 2020-11-19: <https://www.uka.se/om-oss/aktuellt/nyheter/2020-11-19-stor-okning-av-examinerade-vid-universitet-och-hogskolor.html>